

біологічних зразків потребує комплексного підходу, спрямованого на дотримання прав і свобод людини з врахуванням сучасних досягнень науково-технічної діяльності.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 09.10.2025).

2. Щербаковський М. Г., Проценко А. М., Волкова А. Е. Біологічні зразки для експертизи: поняття, умови, тактика відбирання. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2 (105). С. 189–203.

3. Степанюк Р. Л., Перлін С. І. Дослідження ДНК як галузь криміналістичної техніки: проблеми формування та напрямки розвитку. *Право і безпека*. 2020. № 2 (77). С. 93–99.

4. Справа «Яллог проти Німеччини» (Jalloh v. Germany) : Рішення Європейського суду з прав людини від 11 лип. 2006 р. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:\[%22%D1%8F%D0%BB%D0%BB%D0%BE%D1%85%22\]%7D](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:[%22%D1%8F%D0%BB%D0%BB%D0%BE%D1%85%22]%7D) (дата звернення: 10.10.2025).

5. Постанова Верховного Суду від 10 лют. 2022 р. у справі № 163/2245/17, провадження № 51-3890км20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103283297> (дата звернення: 11.10.2025).

6. Дердюк Б. М., Коропецька С. О. Застосування примусу під час відбирання біологічних зразків у особи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 274–276. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-1/68>.

Ігор КОПОТУН

старший науковий співробітник
Навчально-наукової лабораторії
дослідження проблем забезпечення
прав осіб, які постраждали від війни,
Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти Дніпровського
державного університету внутрішніх
справ, доктор юридичних наук,
професор, Заслужений юрист України

РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИРУ ТА МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ

У двадцять першому столітті світ стикається з новими викликами: збройні конфлікти, терористичні акти, порушення прав людини, агресія держав. У цьому контексті кримінальне право є не лише як інструмент покарання, а як механізм захисту фундаментальних цінностей людства [1 с. 11].

Міжнародне кримінальне право охоплює найтяжчі злочини: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії. Його мета притягнути до відповідальності осіб, які порушують норми, що лежать в

основі мирного співіснування.

Створення Міжнародного кримінального суду стало історичним кроком у боротьбі з безкарністю.

Принцип комплементарності дозволяє національним юрисдикціям діяти паралельно з міжнародними інституціями, забезпечуючи ефективність правосуддя. Україна є прикладом держави, яка активно імплементує норми міжнародного кримінального права у своє законодавство [2 с. 20].

Зокрема, статті 438–443 Кримінального кодексу України передбачають відповідальність за порушення законів та звичаїв війни, геноцид, агресію.

Національні суди, прокуратура, правоохоронні органи відіграють вирішальну роль у документуванні злочинів, зборі доказів та притягненні винних до відповідальності. Особливо це актуально в умовах збройної агресії РФ проти України.

Кримінальне право не лише карає, воно відновлює справедливість, захищає жертв, запобігає повторенню злочинів. Воно формує культуру відповідальності, де жоден злочин не залишається безкарним.

У цьому контексті важливо забезпечити ефективну міжнародну співпрацю, обмін інформацією, створення спільних слідчих груп, а також використання цифрових технологій для збору доказів.

Незважаючи на прогрес, міжнародне кримінальне право стикається з низкою викликів: політичні бар'єри, обмежена юрисдикція, недостатнє фінансування.

Але саме ці труднощі стимулюють пошук нових рішень, зміцнення правових механізмів та розвиток глобальної правової культури [3 с. 12].

Кримінальне право — це не лише норми, це моральна позиція людства. Його роль у забезпеченні миру та міжнародного порядку є визначальною. І сьогодні, як ніколи раніше, ми повинні об'єднати зусилля, щоб зробити правосуддя доступним, ефективним і справедливим.

1. Верховний Суд України. Міжнародне кримінальне право: виклики та перспективи : матеріали конф. Київ, 2024. URL: supreme.court.gov.ua.

2. Міжнародне кримінальне право в умовах війни : матеріали науково-практ. конф. / Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2023. URL: dduvs.edu.ua.

3. Кримінально-правова охорона міжнародного порядку. *Час права*. 2023. № 2. URL: chasprava.com.ua.